

Notater til studentombudets PP-presentasjon:

1. Tittelbilde

Introduksjon av meg selv / rolle og rammer for temaet *Dagens student –hvem møter studentombudet i særskilt skikkethetsaker?*

Studentombud ved USN i over 5 år nå, også fungert en kort tid som studentombud ved UiA. Mitt innlegg vil handle om erfaringer i møte med studenter i forbindelse særskilt skikkethet, både studentperspektivet og ombudsperspektivet. Relativt liten andel av henvendelsene til ombudet omhandler særskilt skikkethet, så dette er ikke et foredrag om hvordan det/ståa er generelt i særskilt skikkethetsaker, men gjennom årene har det blitt en del problemstillinger rundt særskilt skikkethet og jeg føler jeg sitter på en del tanker og erfaringer som er nyttig å dele i dette forum. For å skape refleksjon.

2. Studentombudet ved USN

Kort og overordnet om ombudsrollen:

- Frittstående, nøytral instans
- Gir studenter veiledning om deres rettigheter og plikter i ulike studiesituasjoner.
 - Ofte det jeg gjør når studenter tar kontakt angående særskilt skikkethet.
- Skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling, og at studentenes rettigheter blir ivaretatt.
 - I særskilt skikkethetsaker blir jeg med studenten i vurderingssamtalen for å sikre at studentens forklaring rundt tvilsgrunnlaget kommer frem => sikre at saken blir best mulig opplyst før beslutning tas = påse en forsvarlig og korrekt saksbehandling.
 - Kan også stille spørsmål i forhold til studentens rettigheter og prosess, eller komme med anbefaling beslutningstaker dersom ombudet mener det ikke er korrekt saksbehandling.

3. Når henvender studenter seg til ombudet om særskilt skikkethet?

- a) Studenter som vurderer å sende inn tvilmelding på medstudent
- b) Studenter som er i særskilt skikkethet prosess
(nesten alle kommer ved innkalling til vurderingssamtale)

Når det gjelder hvilke utfordringer disse studentene anføres å ha, så er det et bredt spekter fra rus-tematikk, helseutfordringer, rolleforståelse og sosiale medier, språkutfordringer (N2) og konfliktsaker / mangel på samarbeidsevne eller evne til å ta imot veiledning.

4. Hvem møter ombudet i særskilt skikkethetsaker?

a) Studenter som vurderer å sende inn tvilmelding

- stressa, bekymret og redde for konsekvensene av å melde tvil (for seg selv og den andre)
- pliktoppfyllende og vil gjøre «det riktige»

Viktig at institusjonene gir god og jevnlig (ikke bare i første semester) informasjon om skikkethetsvurdering;

- forskjellen mellom bekymringsmelding (hva er det?) og tvilsmelding -og hva de innebærer / hva som vil skje og hvilken info de vil få,
- trygge studenter som bør si ifra (når er det riktig å melde tvil?, hvordan blir man ivaretatt hvis de sender inn tvilsmelding, frykt for medstudentens reaksjon ovenfor en selv og med tanke på studentens egen helse), og
- hvem de kan få informasjon fra hvis de er usikre (uten at prosess startes).

b) Studenter i prosessen:

- følelseladete (mange sjokkert, føler seg misforstått / sint og at det er urimelig, f.eks. når tvilsmelding oppleves som gjengjeldelse for at man har klaget på praksisstedet, eller den er datert flere uker tilbake i tid av noen studenten har møtt jevnlig etter den tid)
- skamfulle og «alene» (ikke noe de vil dele med andre, men har samtidig stort behov for å snakke med noen. «Alene» også i form av maktubalanse og alle mot meg følelse.)
- nervøse for samtalen og konsekvensene (lurer på hva som skal skje i samtalen og hvordan de kan forberede seg, hvem skal delta / hvilke roller har de, burde jeg ha med noen / hvem?, hva er bakgrunnen for tvilen? / hvem tviler? blir jeg kasta ut? / hva er prosessen, kommer de til å tro meg eller har de alt bestemt seg (skeptiske til nøytral prosess), tidspunktet for møtet; kan jeg be om at det flyttes?)
- har mye de lurere på / mange spørsmål (knapp info i innkallingen, men også at studenten er så satt ut at hen ikke er mottakelig for informasjonen som gis?)

Når vi vet hvor vanskelig og belastende det kan være for studenten å stå i en særskilt skikkethetsprosess, så tenker jeg det er viktig å se på hvordan vi kan ivareta studentene best mulig. For eksempel;

- tidspunktet innkallingen til vurderingssamtale blir sendt;
Uheldig at det skjer i eksamensperiode eller liknende, eller lenge etter at tvilsmeldingen ble sendt; både for studenten og for prosessen; vanskelig å huske hva som skjedde og ble sagt i konkrete situasjoner og få riktig grunnlag for vurdering.
- god informasjon og kommunikasjon;
Generell informasjon og i kommunikasjon med student underveis i prosessen materielle regler/prosess, få frem i innkalling til vurderingssamtale at hovedregelen er at det tilbys utvidet veiledning, veilede om studentens rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter / tvilsmelding (jf. fvl. §§ 11 og 18), ressurser/regelverk -> for de som vil vite mer, og støtte; studentombud, studentprest, SSN/samtaleterapeut...
- god møtegjennomføring
Nærmere om dette kommer i neste punkt.

5. Om studenter i vurderingssamtale

Før møtet er studenter nervøse og bekymret for om de vil bli hørt eller om de er forhåndsdomt. (Institusjonsansvarlige har lest mye negativt om studenten, har tilknytning til fakultetet og studenten frykter hen er lojal mot sine kolleger / ikke nøytral, har en faglig rolle ved studentens studieprogram -hvilket studenten er ukomfortabel med; hvordan skal

vedkommende kunne vurdere studenten nøytralt i faglige vurderinger når hen har fått vite alt dette negative om studenten? Osv.)

Manglende tillit til en nøytral prosess kan gjøre at studenten ikke ønsker å dele informasjon. Kvaliteten og påliteligheten i informasjonen man får i samtalen avhenger av tilliten mellom deltakerne og spørsmålene som stilles.

Institusjonsansvarlig + ansatte i vurderingssamtale er profesjonell aktør og erfaren, mens student aldri vært i noe liknende og naturlig å føle seg utrygg -> profesjonell aktør må være obs på sin påvirkningskraft og skape tillit til en rettferdig prosess; forklare rammene for møtet innledningsvis (hva som skal gjennomgås & hvorfor, roller, og hvor i prosess), stille de rette spørsmålene for å få frem nødvendig informasjon, lytte åpent / nøytralt også med kroppsspråket, ikke vise egne emosjonelle reaksjoner eller forhåndsdomme.

Studenter som får snakket mye fritt (uten avbrytelser) og opplever å bli lyttet til med åpent sinn, er stort sett lettet etter samtalen. Likevel spent på prosessen videre.

Uheldig at studenter ikke får ro til å sette seg inn i tvilsmeldingen, men får den lest opp i selve møtet; Mye følelser og vanskelig å forholde seg rasjonell; tredelte hjernen (fornuftsdelen slått av!). En sterkt bekymret, emosjonell eller stresst person er kanskje ikke mottakelig for å få informasjon / spørsmål eller å finne ord / kunne forklare seg på en god måte. Det betyr ikke at studenten ikke kan dele og være åpen, eller ta til seg veiledning, men at man der og da ikke får det til (sånn hjernen fungerer).

Det er også uheldig med tanke på tilliten til en nøytral og riktig saksbehandling at man ikke finner noe positivt å si om studenten, eller viser med kroppsspråk eller spørsmål at man ikke tror på det studenten sier. (særlig ved avvik mellom ansatt tvilsmelder og student. Kanskje burde man i vurderingssamtalen presentere overordnede problemstillinger / institusjonsansvarliges sammendrag -uten eventuelle urelevante / usakelige ting i tvilsmeldingen, eller presisere at man ikke anser disse tingene som relevante i forhold til den videre behandlingen i saken. En nyansering av tvilsmeldingen ville kunne betrygge student på en selvstendig og nøytral vurdering i saken, mens en konstant henvisning til tvilsmeldingen i sin helhet vil kunne gi mistillit til institusjonsansvarliges behandling av saken.)

6. Avsluttende refleksjoner fra ombudsperspektivet

- Bevissthet rundt nøytralitet og faktumavklaring; er vi for eksempel like kritiske til praksisstedets melding på student, som til studentens forklaring av innholdet?

Eksempel; 2 studenter i sykepleie-praksis, på ulikt praksissted, med ulik praksisveileder. Praksisveileder 1 ber student A om å hente X (= navn på utstyr / materiell til prosedyre de skal utføre), hvorpå studenten ser forvirret og spørrende ut. Praksisveileder 1 spør; vet du ikke hva X er? Student 1 er flau over å måtte svare: «Nei, jeg gjør ikke det». Praksisveileder 1 reagerer da med å humre litt og si «nåja, det er mye man skal lære i praksis». 😊

På et annet praksissted er student B, som prater litt gebrokkent (med norsk som andrespråk), i tilsvarende situasjon; Praksisveileder 2 ber student B om å hente X (= navn på utstyr, som i avsnittet over), hvorpå studenten ser forvirret og spørrende ut. Praksisveileder 2 spør; vet du ikke hva X er? Student 2 er flau over å måtte svare: «Nei, jeg gjør ikke det». Praksisveileder 2 reagerer da med å si at studenten har så store språklige utfordringer at hen ikke skjønner hva som blir sagt, og sender deretter inn tvilsmelding.

Er det subjektiv fortolkning som danner grunnlag for tvilsmeldingen, evt. diskriminering?

Praksisveileder 1 tolker situasjonen som et resultat av uerfarenhet og at det er å regne med; praksis er en læringsarena. Mens tilsvarende situasjon blir tolket av praksisveileder 2 som språklige utfordringer, og stiller spørsmål ved studentens skikkethet. Viktig da at utdanningsinstitusjonen avklarer faktum; hva som faktisk er tilfelle!

- Relativt mange vurderingssamtaler og utvidet veiledning i forhold til antall saker til klagenemnda; har alle hatt den nødvendige utviklingen i utvidet veiledning eller skulle noen av sakene vært avsluttet uten utvidet veiledning (fordi studenten var skikket også før det)?
- Organisering som utfordrer rettssikkerheten og god ivaretagelse av student i prosess; institusjonsansvarlige har et vanskelig utgangspunkt når denne rollen er i tillegg til primæroppgave. *(rollens kompleksitet krever egentlig et stort spenn av kompetanse; psykolog, jurist, sykepleier / lærer eller annen faglig kompetanse innen studentens utdanningsretning... Manglende ressurser= mindre grundig prosess / undersøkelser og tid til kompetanseheving, for nær fakultetet)*